

Õiguskantsler

Kohalikud omavalitsused

Meie 01.12.2023 nr 7-5/231304/2306148

Puhta joogivee kättesaadavus

Lugupeetud linnapea/vallavanem

Õiguskantslerini on jõudnud mitu avaldust, milles inimesed muretsevad puhta joogivee kättesaadavuse pärast. Samas pole teavet, et need inimesed oleksid jäänud puhta joogiveeta enda hoolituse või tegevusetuse tõttu.

[Veeseaduse](#) § 88 kohaselt peavad just vallad ja linnad korraldama oma territooriumil puhta joogivee kättesaadavuse. See tähendab, et kui joogiveele juurdepääs on mingil põhjusel takistatud, peab kohalik omavalitsus hoolitsema, et inimesed ei jääks puhta joogiveeta. Muu hulgas peab kohalik omavalitsus välja selgitama, mis takistab joogiveele juurdepääsu ning kuidas on võimalik olukorda parandada. Kohalik omavalitsus peab inimestele teada andma ka teistest joogivee saamise võimalustest, kui elanikel pole võimalik võtta joogivett kraanist või kaevust. Nende 17. veebruaril 2023 jõustunud [veeseaduse](#) (VeeS) § 88 muudatustega võttis Eesti üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2020/2184¹ (edaspidi joogivee direktiiv) artikli 16 sätteid, mis käsitlevad ligipääsu tagamist joogiveele. Veeseaduse muutmise [eelnõu seletuskirjas](#) on märgitud, et muudatuste eesmärk on vähendada joogivee varustamisega seotud riske tervisele ja keskkonnale, optimeerida joogivee käitlemise kulusid ning tagada ohutu joogivesi kogu elanikkonnale.

Väga oluline on, et kohalik omavalitsus rakendaks vajaduse korral asjakohaseid ja proportsionaalseid meetmeid haavatavatele ja tõrjutud rühmadele joogivee kättesaadavuse parandamiseks. Vajaduse korral tuleb luua avalik joogiveevõtukoht, arvestades seejuures kohalike olusid (näiteks talvel võib vesi väljas asuvas joogiveevõtuseadmes ära külmuda). Juurdepääs puhtale joogiveele on otseselt seotud õigusega tervisele². Ka joogivee direktiivi üks eesmärke on inimeste tervise kaitse.

¹ Euroopa Liidu toimimise leping (ELTL) 435, 23.12.2020, lk 1–62.

² Past, M. [Inimõiguste raamat](#). „Õigus tervisele majanduslike, sotsiaalsete ja kultuurialaste õiguste rahvusvahelises paktis ja teistes ÜRO rahvusvahelistes konventsioonides“. Vt ka Maailma Terviseorganisatsiooni 13.09.2023 avaldatud [seisukohti](#) ja Euroopa Inimõiguste Kohtu 04.09.2014 otsust [Dzemyuk vs. Ukraine](#); ja 07.09.2020 otsust [Hudorovič and others vs. Slovenia](#).

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni ja Maailma Terviseorganisatsiooni soovitude³ kohaselt ei tohiks avalik joogiveevõtukoht jääda inimese kodust kaugemale kui üks kilomeeter (kõige rohkem 30-minutise jalutuskäigu kaugusele). See tähendab, et kui avalik joogiveevõtukoht või näiteks veevärgiga ühendatud muu avalikkusele juurdepääsetav koht jääb inimese elukohast liiga kaugemale, siis tuleb leida muid viise joogivee jagamiseks või anda inimestele toetust vee ostmiseks, kui see on vajalik.

VeeS §-ga 88 sätestatud kohustuste täitmisel tuleb arvestada ka lapse õiguste konventsiooni põhimõtteid. [Konventsiooni](#) artikli 24 lõike 2 punkti c järgi võtavad konventsiooni osalisriigid tarvitusele abinõud, et lastele oleks kättesaadav puhas joogivesi. Eesti on selle kohustuse täitnud ka VeeS § 88 kaudu.

Niisiis tuleb valdadel ja linnadel tagada, et nende elanikele oleks kättesaadav puhas joogivesi. Lisaks peab kohalik omavalitsus jälgima, et joogivee kaitseks oleks vastu võetud vajalikud eeskirjad, ning hoolitsema, et neid eeskirju täidetak. Näiteks reovee kohtkäitlust käsitleva eeskirjaga (VeeS § 104 lg 7) ning ehitusjärelevalve kaudu tuleb tagada, et reovee kohtkäitluses kasutatavad mahutid oleksid lekkekindlad (VeeS § 124 lg 6) ning et neid tühjendataks regulaarselt selleks ettenähtud purgimissõlme.

Kui kohalik omavalitsus on jätnud oma kohustused joogivee kaitsel või kättesaadavuse tagamisel täitmata ja inimesed kannavad selle tõttu kahju, on neil õigus nõuda kohalikult omavalitsuselt kahju hüvitamist. See tähendab, et kui inimesed on ise hankinud endale joogivee ning kandnud sellega seotud kulud, siis saavad nad esitada kohaliku omavalitsuse vastu nõude varalise kahju hüvitamiseks ([riigivastutuse seaduse](#) § 2 lõike 1 punkt 5, §-d 8 ja 9; [halduskohtumenetluse seadustiku](#) § 37 lõike 2 punkt 4 ja § 38 lõige 2). Võimalik on nõuda ka puhta joogivee puudumise tõttu tekkinud tervisekahjuga kaasnenud kulu ja mittevaralise kahju hüvitamist.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Karolin Soo 693 8410
Karolin.Soo@oiguskantsler.ee

Ivika Nõukas 693 4819
Ivika.Nõukas@oiguskantsler.ee

Evelin Lopman 693 8431
Evelin.Lopman@oiguskantsler.ee

³ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni veebilehel: [The Human Right to Water and Sanitation](#), lk 5.